

Testen van bloeeddonaties op hepatitis E-virus

Nr. 2018/18, Den Haag 31 juli 2018

Samenvatting

Gezondheidsraad

Aanleiding en adviesvraag

Sinds juli 2017 test Stichting Sanquin Bloedvoorziening alle bloeddones op infectie met het hepatitis E-virus (HEV), omdat HEV bij patiënten met een verzwakt immuunsysteem tot ernstige gezondheidsproblemen kan leiden. De toenmalige staatssecretaris van VWS heeft aan de Gezondheidsraad gevraagd te adviseren over de HEV-screening door Sanquin. Hij vraagt of het testen van bloeddones de meest (kosten)effectieve methode is om risicopatiënten tegen HEV-infectie te beschermen, of het veilig en doelmatig zou zijn slechts een deel van de kort houdbare bloedproducten op HEV te testen, en of er andere maatregelen zijn waarmee de veiligheid van risicopatiënten gewaarborgd kan worden. Ter beantwoording van de vragen is de Commissie Bloeddones en hepatitis E-virus ingesteld.

Hepatitis E-virus

Nederland behoort tot de Europese landen met het hoogste aantal HEV-besmettingen. Jaarlijks zijn er naar schatting 133.000 nieuwe besmet-

tingen. Besmette varkens zijn de belangrijkste bron; overdracht vindt meestal plaats via besmette voedselproducten. Ook via bloedproducten (bloedtransfusie) kan HEV overgedragen worden. Een besmet bloedproduct veroorzaakt niet altijd een infectie bij de ontvanger; de kans hierop hangt onder meer af van de hoeveelheid virus in het bloedproduct.

Gevolgen van HEV-besmetting

HEV-besmetting leidt bij gezonde mensen zelden tot ziekte. Mensen met een normaal functionerend immuunsysteem kunnen een acute leverontsteking ontwikkelen, maar die geneest meestal spontaan binnen enkele weken. Bij patiënten met een bestaande leveraandoening kan een acute leverontsteking echter wel ernstige, en zelfs fatale, gevolgen hebben. Mensen met een verzwakt immuunsysteem, bijvoorbeeld transplantatiepatiënten en mensen met leukemie, kunnen chronisch besmet raken. Dit kan de lever ernstig en onherstelbaar aantasten. Een chronische HEV-infectie kan soms succesvol behandeld worden door

medicatie die het immuunsysteem verzwakt (tijdelijk) te staken. Behandeling kan ook door toediening van antivirale medicatie (ribavirine). Deze is in het merendeel van de gevallen succesvol, maar niet altijd.

Maatregelen tegen HEV-besmetting

Een structurele aanpak van HEV vraagt om maatregelen in de voedselketen. Hoewel er voedingsadviezen voor risicopatiënten bestaan, is ook onder risicopatiënten de meerderheid van de besmettingen aan besmet voedsel te wijten. Dankzij effectieve maatregelen in de voedselketen zouden ook donoren minder vaak besmet raken, waardoor bloeddones dus minder vaak besmettelijk zouden zijn. Zolang (bewezen) effectieve maatregelen in de voedselketen ontbreken, kan het testen van bloeddones een deel van de besmettingen bij patiënten voorkomen. Zonder HEV-screening worden naar schatting jaarlijks 187 mensen via bloedtransfusie met HEV besmet; met HEV-screening daalt dit tot 13 mensen. Alternatieve veiligheidsmaatregelen om ontvangers van bloedproducten

te beschermen zijn er op dit moment niet. Het testen van slechts een deel van de bloeddonthaties leidt volgens buitenlandse ervaringen en een analyse van Sanquin tot grote logistieke en operationele problemen. Partieel testen lijkt daarom geen veilig en doelmatig alternatief voor het testen van alle bloeddonthaties.

Kosteneffectiviteit

De kosteneffectiviteit van de screening op HEV is met onzekerheden omgeven. De kosteneffectiviteit voldoet hoogstwaarschijnlijk niet aan vaker gehanteerde referentiewaarden voor de kosteneffectiviteit van preventieve interventies (zoals € 20.000 of € 80.000 per gewonnen levensjaar in goede gezondheid). Een afwegingskader voor kosteneffectiviteit in de bloedvoorziening ontbreekt echter, en vergeleken met andere veiligheidsmaatregelen in de bloedvoorziening valt de HEV-screening niet uit de toon. HEV komt veel vaker voor dan andere ziekten waarop bloeddonthaties worden gescreend. Van de 1,5 miljoen donaties die Sanquin in 2013-2014 testte, bleken er 9 met hiv besmet, 11 met hepatitis

C-virus en 25 met hepatitis B-virus, maar zijn er naar schatting 1.920 met HEV besmet geweest.

Advies

De commissie adviseert voorlopig door te gaan met testen van alle bloeddonthaties op HEV. Bloeddontharen zijn regelmatig besmet met het virus, en mensen die bloedproducten krijgen hebben vaak een verzwakt immuunsysteem, waardoor besmetting voor hen ernstige gevolgen kan hebben. Vergeleken met andere veiligheidsmaatregelen in de bloedvoorziening steekt de kosteneffectiviteit van HEV-screening niet ongunstig af. De commissie ziet geen reden om aan screening op HEV andere eisen rond kosteneffectiviteit te stellen dan aan andere bloedveiligheidsmaatregelen.

Wel adviseert de commissie een afwegingskader voor kosteneffectiviteit in de bloedvoorziening te ontwikkelen, waarmee de kosten van veiligheidsmaatregelen op een consequente manier meegewogen kunnen worden. Ook adviseert de commissie te onderzoeken welke maatregelen er in de voedselketen getroffen kunnen

worden. Tot slot adviseert de commissie het belang van HEV-screening opnieuw te beoordelen wanneer meer onderzoek gedaan is naar de ontwikkeling van het aantal besmettingen onder bloeddontharen, naar de kans op besmetting bij lage hoeveelheden virusdeeltjes in bloedproducten, en naar de ziektelast en de behandelbaarheid van HEV bij diverse patiëntengroepen.

De Gezondheidsraad, ingesteld in 1902, is een adviesorgaan met als taak de regering en het parlement 'voor te lichten over de stand der wetenschap ten aanzien van vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en het gezondheids(zorg)onderzoek' (art. 22 Gezondheidswet).

De Gezondheidsraad ontvangt de meeste adviesvragen van de bewindslieden van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; Infrastructuur en Waterstaat; Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De raad kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen, en ontwikkelingen of trends signaleren die van belang zijn voor het overheidsbeleid.

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn openbaar en worden als regel opgesteld door multidisciplinaire commissies van – op persoonlijke titel benoemde – Nederlandse en soms buitenlandse deskundigen.

U kunt dit document downloaden van www.gezondheidsraad.nl.

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:
Gezondheidsraad. Testen van bloeddonaties op hepatitis E-virus. Den Haag:
Gezondheidsraad, 2018; publicatienr. 2018/18.

Auteursrecht voorbehouden

